

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.004/2020/6. szám

A felperesek:

Felperes1 (cím2.) I. rendű;

Felperes2 (cím2.) II. rendű

A felperesek képviselője:

Jogi_képviselő1 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő1 ügyvéd , cím4.)

Az alperes:

alperes. (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő3 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő3 ügyvéd, cím3.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperesek (27. sorszám alatt)

A per tárgya:

szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazása

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

9.P.21.532/2018/26. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek 8.000.000 forint finanszírozási igényük kielégítésére ingatlanfedezet mellett 2007. július 16. napján 60.245 CHF összegű személyi kölcsönre kötöttek szerződést az alperessel. A szerződés szerint a törlesztőrészletek száma 240, a kölcsön devizaneme CHF, a

törlesztőrészek várható összege havi 419,54 CHF, a THM 6,24 %, az ügyleti kamat 5,65 %, a kezelési költség 0 %. Az alperes tájékoztatta a felpereseket a devizában nyilvántartott kölcsön kockázatairól, rendelkezésükre bocsátotta az Általános Szerződési Feltételeket (a továbbiakban: ÁSZF), az árfolyamkockázatot külön okiratban, úgynevezett kockázatfeltárányilatkozatban is rögzítették.

- [2] Az ÁSZF 10.1. pontja tartalmazta azt a kikötést, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönt a bank forintban, a folyósítás napján érvényes, a bank által jegyzett Deviza I. vételi árfolyam alapulvételével folyósítja, a folyósított kölcsön összege nem haladhatja meg a finanszírozási igényként megjelölt forintösszeg fentieknek megfelelően számított deviza ellenértékét. A 10.2. pont alapján a szerződésben megjelölt várható törlesztőrészek tényleges összege, valamint forintban meghatározott finanszírozási igény esetén a kölcsön tényleges összege a folyósítás napján érvényes Deviza I. vételi árfolyamtól függ. A 10.3. pont értelmében a devizában nyilvántartott kölcsön folyósításának előfeltétele az árfolyam esetleges változásainak hatásával kapcsolatos kockázatfeltárányilatkozat adós általi aláírása. A 10.4. pont szerint a törlesztőrészek meghatározása devizában, megfizetése forintban történik. A törlesztőrészlet forintban kifejezett ellenértékét a bank az esedékesség napján érvényes, a bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyam alkalmazásával határozza meg. A 10.5. pont feljogosította az adóst arra, hogy egyoldalú nyilatkozatával a devizában nyilvántartott összes fennálló tartozást a mindenkor i hirdetményben meghatározott feltételekkel forintban nyilvántartott tőketartozássá változtassa át (konverziós kérelem).
- [3] A 2007. július 16. napján aláírt kockázatfeltárányilatkozatban a felperesek kijelentették, tudomásuk van arról, hogy a deviza alapú személyi hitel konstrukció során a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan felmerül a veszteség kockázata, a konstrukció ki van téve az devizaárfolyamok piaci mozgásának. A futamidő alatt a forint/svájci frank árfolyam kedvezőtlen változása esetén (ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) a svájci frankban megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak.
- [4] Az I. rendű felperes mint adós és zálogkötelezett, a II. rendű felperes mint egyetemleges adóstárs és zálogkötelezett 2007. július 19. napján közjegyzői okiratba foglalt tartozás- és kötelezettség elismerő nyilatkozatot tettek, melyben nyilatkoztak arról is, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás, megértették, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igénylik a devizanyilvántartást.
- [5] A felperesek nem tettek eleget a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségüknek, az alperes a szerződést azonnali hatállyal felmondta. A felmondás következtében a tartozás 2011. június 9. napján 61.569,44 CHF (13.648.713 forint) volt.
- [6] A felperesek pontosított keresetükben (9.P.21.532/2018/22.) annak megállapítását kérték, hogy a 2007. július 16. napján létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatában részletezett, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi

irányelvben, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 203.§ (6) és (7) bekezdésében, valamint a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 205.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése, 209-209/A.§ (2) bekezdése alapján; lehetetlen szolgáltatásra irányulása folytán az 1959. évi IV. törvény 227.§-a szerint; a kölcsöntartozás forintra történő átváltásának elmaradása miatt az 1959. évi IV. törvény 4.§-a, 200.§ (2) bekezdése folytán; utóbbi alapján azért is, mert az alperes rosszhiszemű magatartása, szándéka szerint nem kölcsönre, hanem pénzügyi, tőzsdei befektetésre irányult; illetőleg az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaira figyelemmel, mert nem tartalmazza a kölcsönösszeget, a havi törlesztéseknél alkalmazott árfolyamot, a törlesztőrészek pontos összegét, forintban kifejezett összegét, a folyósítás időpontját.

- [7] A jogkövetkezmények alkalmazása körében a felperesek azt kérték, hogy a bíróság az érvénytelen szerződést nyilvánítsa érvényessé, és állapítsa meg, hogy 180 HUF/CHF maximált árfolyam figyelembevételével 2011. június 9. napján (a szerződés felmondásának napján) 8.791.835 forint tartozásuk állt fenn.
- [8] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Ítéletének indokolása szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatban kifejtettek, illetőleg a Tanúl hiteltanácsadó által szóban elmondottak világosak és érthetőek voltak a felperesek mint fogyasztók számára. Felhívta a Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 1. pontját, mely szerint a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága, hogy az adós a forint alapú kölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett viseli az árfolyamváltozás hatásait. Az árfolyamkockázat viselése a főszolgáltatás körébe tartozik, tisztességtelenségének vizsgálata ezért abban az esetben lehetséges, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára a vonatkozó feltételek tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető. A felek közötti információs egyensúlyhiány ellensúlyozása érdekében az 1996. évi CXII. törvény 203. § (6) és (7) bekezdései írásban teljesítendő tájékoztatási kötelezettséget írtak elő a pénzintézetek számára. A tájékoztatásnak ki kellett terjednie az árfolyam változásának lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészekre. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolására utalva rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére. Nem kellett tájékoztatni arról sem, hogy a törlesztőrészlet emelkedése folytán a kölcsön törlesztése az adósok teljesítőképességét meghaladhatja.
- [10] Értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben az alperes az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatót bocsátott a felperesek rendelkezésére, az általános szerződési feltételek is tartalmaznak az árfolyamkockázattal kapcsolatos ismereteket, továbbá Tanúl hitelügyintéző által nyújtott szóbeli tájékoztatás megegyezett a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmával. Tanúl a tanúvallomása szerint nem állíthatta, hogy nem lesz kedvezőtlen árfolyammozgás,

mert erről ügyintézőként nem tudhatott. A lefolytatott bizonyítás alapján ezért az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, a felperesek számára világos és érthető kellett legyen, hogy az árfolyamkockázat valós, a törlesztőrészletek, illetve a hátralévő tartozás mértéke a szerződés futamideje alatt jelentősen növekedhet. A felperesek esetleges kérdéseiket a szerződéskötés során feltehették volna, ennek elmulasztása az alperes terhére nem értékelhető, az 1959. évi IV. törvény 4.§-ában írt együttműködési kötelezettség a felpereseket is terhelte.

- [11] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság következtetése szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződéses kikötés tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény 209.§-a alapján megállapítani nem lehetett.
- [12] Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli szerződés nem irányul lehetetlen szolgáltatásra, nem ütközik jogszabályba, és nem is jogszabály megkerülésével kötötték, továbbá nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölsbe. Utalt a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III.2.d. pontjára, mely szerint a pénztartozás fajlagossága, az árfolyamok alkalmazhatósága folytán a deviza alapú kölcsönszerződés nem lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés. Az adós helyzetének a szerződés megkötését követően bekövetkező kedvezőtlen változása nem jelenti azt, hogy a szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult volna. A deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója nem ütközik jogszabályba, a szerződés megkötésekor jogszabály nem tiltotta a tartozás devizában történő kirovását. Az 1959. évi IV. törvény pénztartozásra vonatkozó szabályai, 231.§-a kifejezetten lehetővé teszik, hogy a felek a tartozást devizában róják ki. E megállapodásból automatikusan fakad, hogy az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait az adós viseli.
- [13] Az elsőfokú bíróság a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III.2.b. pontját idézte annak alátámasztására, hogy a szerződés nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölsbe, mert az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan nem sérti. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére az alacsonyabb kamat miatt került sor. A szerződéses konstrukcióból származó, előre ki nem számítható árfolyamkockázatot az adós szempontjából ez az előny kiegyenlíthette, mindkét fél realizálhatott előnyöket az aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelően. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom nem ítélte el. A szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások pedig nem eredményezhetik a szerződés jóerkölsbe ütközés miatti érvénytelenségét.
- [14] Azzal a felperesi hivatkozással összefüggésben, hogy a bank kölcsönnyújtás helyett befektetési terméket adott el, az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy külön kell választani a banknak az ügyfelével kötött deviza alapú kölcsönszerződését a devizaforrás biztosításához szükséges banki ügyletektől. A bankok a kölcsön devizaforrását részben swap ügyletekkel biztosítják, melyekben az adósok nem részesek. A perbeli szerződéssel kapcsolatos árfolyamműveletek rendeltetése nem befektetés megvalósítása volt, mivel e műveletek a kölcsön és a törlesztőrészletek devizában (kirovó pénznem) nyilvántartott összegének a nemzeti pénznemre (lerovó pénznem) történő átváltására korlátozódtak. E műveletek nem minősülnek a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2004/39/EK Irányelv 4. cikk (1) bekezdés 2. pontja értelmében vett befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek.

- [15] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a szerződés tartalmazza az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban felsorolt elemeket, a szerződés tárgyát, az éves százalékban kifejezett THM-et, a kamat százalékos mértékét, a figyelembe vett egyéb költségeket, a szerződéssel kapcsolatos összes költséget (kamatt, járulékok), továbbá a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A szerződésnek nem érvényességi kelléke, hogy megadja az irányadó átszámítási időpontot, mert az eltérő rendelkezés hiányában ipso iure a folyósítás napjában rögzül az 1959. évi IV. törvény 231.§ (2) bekezdésében írtakra tekintettel. Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) pontjából nem vezethető le, hogy a szerződéskötés napján irányadó árfolyamon kiszámított tájékoztató jellegű kölcsönösszeg kirovó pénznemben történő megadása a szerződés érvényességi kelléke lenne. A törlesztőrészletek számával, összegével, a törlesztési időpontokkal összefüggésben az elsőfokú bíróság felhívta az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 2. pontját, miszerint elegendő, ha a szerződés kiszámítható módon tartalmazza ezeket az adatokat. A törlesztőrészletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható, a perbeli esetben pedig az ÁSZF 6.5. pontja meghatározza a törlesztőrészlet számítási módját, képletét.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és keresetük teljesítését kérték azzal, hogy a kölcsönszerződés a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, illetve az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése, 209-209/A.§ (2) bekezdése, 4.§-a, 227.§-a, a 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján érvénytelen. Jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték olyan módon, hogy 180 HUF/CHF maximált árfolyamon történő elszámolás mellett 2011. július 9. napján 8.791.835 forint tartozásuk állt fenn.
- [17] A fellebbezésüket azzal indokolták, hogy az elsőfokú bíróság következtetésével ellentétben az árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt elégséges. Az alperes aláírta ugyan azt a nyilatkozatot, amelynek értelmében a svájci frank árfolyamának változása folytán a törlesztőrészlet akár jelentősen is emelkedhet, a tájékoztatás azonban nem terjed ki arra, hogy ez milyen esetben, milyen arányban következhet be, mit jelent a jelentős mérték. A közérthetőség és világosság követelményének az ismertető akkor felelne meg, ha kiterjedne arra is, hogy az árfolyam, és azzal egyenesen arányosan a törlesztőrészlet akár a többszörösére is nőhet. A kockázatfeltáró nyilatkozat csak a tájékoztatás megtörténtének nyugtázását jelenti, a részletes szóbeli tájékoztatást – amire szükség lett volna, de elmaradt – nem helyettesíti. Az árfolyamkockázatot így nem, vagy csak korlátozottan ismerhették meg, megfelelő tájékoztatás esetén nem írták volna alá a perbeli kölcsönszerződést. Álláspontjuk szerint az alperes mulasztása egyúttal az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésében, valamint az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség megsértését is jelenti, így a szerződés az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése értelmében is semmis a jogszabály megkerülése miatt.
- [18] Rámutattak a felperesek, hogy az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítélete 72. pontjában kifejtettek szerint az átláthatóság követelményét a fogyasztó hátrányos információs helyzetére figyelemmel kiterjesztő módon kell értelmezni. A C-96/14. számú ítéletben kifejtettek alapján azt kell elérni, hogy a laikus fogyasztó képes legyen megérteni és átlátni annak a mechanizmusnak a konkrét működését is, amelyre az érintett feltételek utalnak. A szerződéses feltételeket a gazdasági átláthatóság szempontjából kell vizsgálni, így a

kockázatfeltárás akkor lehet megfelelő, ha az árfolyamkockázatról mint közgazdasági jelenségről tényleges és érdemi információt ad. Kiemelték, hogy a tájékoztatást a szerződéskötést megelőzően kell megtenni, hogy a szerződő félnek kellő ideje legyen a mérlegelésre, átgondolásra, megfontolt szerződési akarata kialakítására.

- [19] Kifogásolták, hogy az alperes a rendelkezésére álló valamennyi információt nem osztotta meg. Az alperes saját treasury részleggel rendelkezik, számos olyan szolgáltatást nyújt, ahol egy adott termék jelenkori értékéből kiindulva kell meghatározni a jövőbeni értékét. Ez a tevékenység kiterjed a forward árfolyamszámításra, a jövőbeni árfolyam kalkulálására, melynek kiindulópontja az mnb.hu honlapon is megtalálható képlet szerint a két deviza kamatkülönbsége. A magasabb kamatszint előrevetíti a forint jövőbeni gyengülését az alacsonyabb kamatú svájci frankhoz képest. Álláspontjuk szerint az alperesnek közölnie kellett volna az általa ismert fenti összefüggéseket, a részükre át nem adott információk a szerződés lényeges körülményeit érintik. A deviza árfolyamkockázat nem a véletlenszerűség eredménye, előidézői a piaci mechanizmusok, amelyek a piac és a piacon jelenlévő áruk sajátosságaiból fakadnak. A fentiek közlése esetén a tájékoztatás makrogazdasági, fundamentális tényeken alapuló kockázatelemzést tartalmazott volna, és kizárólag ebben az esetben lett volna méltányos és tisztességes, míg enélkül nem valósulhat meg a C-51/17. számú ítélet 3. pontjában kiemelt az a feltétel, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásnak nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alperes nem nyújtott olyan tájékoztatást sem, amely szerint a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az árfolyamváltozás lehetősége valós, a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet, ezért a kockázatvállalás valós és nem elhanyagolható mértékű.
- [20] A C-118/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás alapján utaltak arra, hogy a perbeli szerződést semmissé kell nyilvánítani, mert az a tisztességtelen szerződési feltétel nélkül nem teljesíthető. Álláspontjuk szerint a 2014. évi devizatörvények előírják, hogy a hitelfelvevő nem nyilváníthatat visszamenőleges hatállyal, vagyis az érvénytelenítésről szóló bírósági határozat meghozatalának időpontját megelőző időszakra tekintettel érvénytelennek egy olyan kölcsönszerződést, amely olyan tisztességtelen szerződési feltételt tartalmaz, mint pl. az árfolyamkockázat. Hangsúlyozták, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, így nem fejthet ki joghatást a fogyasztóra nézve, aki számára lehetővé kell tenni az ugyanolyan jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, mint amilyenben az említett kikötés hiányában lenne.
- [21] Fenntartották, hogy a kölcsönszerződés lehetetlen szolgáltatásra irányul, mert az árfolyamkülönbség tőkésítésével megtöbbszöröződik az eredetileg felvett kölcsön összege, így a perbeli kölcsönszerződés teljesítése lehetetlenné válik, ami az 1959. évi IV. törvény 227.§-a szerint semmisséget eredményez.
- [22] Vitatták az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy a szerződés nem ütközik jóerköcsbe. Ebben a körben hivatkoztak arra, hogy az alperesnek indokolt lett volna a kölcsöntartozást forintra átváltania, mert a megemelkedett törlesztőrészek veszélyeztették a kölcsöntörlesztő képességüket, a kockázatfeltáró nyilatkozatban pedig tudomásul vették, hogy a bank a kölcsönt forint alapú kölcsönné konvertálhatja a fedezeti arány további romlásának elkerülése érdekében.

- [23] Változatlanul hivatkoztak arra is, hogy a megkötött szerződés nem minősül kölcsönszerződésnek az alperes szándéka szerint, mivel az pénzpiaci, tőzsdei befektetésre irányuló szerződés, ahol minden kockázat őket terheli, míg az alperes kizárólag nyereségre tesz szert. Ebből következően megállapítható az alperes rosszhiszemű és megtévesztő magatartása, ami megvalósítja a tisztességtelenséget és a jóerkölcsbe ütközést is az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése szerint.
- [24] Továbbra is állították, hogy a kölcsönszerződésből hiányoznak az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában előírt tartalmi elemek, ezért az semmis. Nem tartalmazza a szerződés a kölcsönösszeget, azt, hogy a havi törlesztéseket milyen árfolyammal kell számolni, illetve, hogy az alperes által alkalmazott több árfolyamból melyiket kell figyelembe venni. Az alperes az általa alkalmazott árfolyamokat a saját üzletpolitikája és érdeke szerint egyoldalúan változtathatta, amely szintén tisztességtelen, nem átlátható, nem kiszámítható és nem érthető, megvalósítja a tisztességtelenséget és a jóerkölcsbe ütközést is. A kölcsönösszeg meghatározatlanságára vezet az is, hogy a szerződés nem rögzíti a folyósítás időpontját. A devizában való megállapítás a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt, mely időpont azonban a szerződés aláírásakor nem volt ismert. A kölcsönszerződés csak svájci frankban rögzíti a havi törlesztések összegét, holott a fizetési kötelezettség meghatározásának forintban kellett volna történnie. A törlesztőrészek várhatóként történő meghatározása is semmisséget eredményez.
- [25] Pf.4. sorszámú beadványukban (más pénzintézeteket érintő) eseti döntéseket idéztek az árfolyamkockázati rendelkezések tisztességtelenségének alátámasztására, kifejtve, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat akkor lehet tisztességes, ha a kockázatot világosan és érthetően elmagyarázza.
- [26] Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [27] A fellebbezés nem alapos.
- [28] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen, de kisebb részben hiányosan állapította meg, ezért azt a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alábbiak szerint egészíti ki:
- [29] A felperesek által aláírt kölcsönszerződés egyes rendelkezései szerint az adós a banki felvilágosítást, mely szerint jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás, megértette, a deviza nyilvántartást ennek ismeretében is igényli.
- [30] A kölcsönszerződésben az első törlesztőrészlet esedékességének napjaként 2007. szeptember 10. napját tüntették fel, az ÁSZF 9.3. pontja szerint a további törlesztőrészletek esedékessége minden hónapban az első törlesztőrészlet esedékessége napjának megfelelő naptári nap. A törlesztőrészlet számításának módját, képletét az ÁSZF 6.5. pontja rögzíti.

- [31] A tényállás fentiek szerinti kiegészítésétől függetlenül az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból megalapozott jogi következtések levonásával helytálló döntést hozott, jogi indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, azokat megismételni nem kívánja, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kizárólag kiegészíti az alábbiak szerint. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésének hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa [2/2014. Polgári jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás].
- [32] Az EUB a C-51/17. számú ítéletében kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívni a figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.
- [33] Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a perbeli szerződésre konkretizált alkalmazása során hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a felperesek az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül a kölcsönszerződésből szerezhettek tudomást, hanem tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázat mibenlétéről az általuk aláírt – az alábbiakban elemzett – kockázatfeltáró nyilatkozat szerint.
- [34] Az érthetőség alapjául szolgáló alaki, nyelvtani érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat áttekinthető szerkezetben, értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelenik meg a fogyasztó számára. Az alaki szempontú érthetőség elvárása nem sérült.
- [35] Az alperes által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az átlagos fogyasztó számára is felismerhető, hogy a konstrukció kockázatot tartalmaz, az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a forintban megfizetendő törlesztőrészek jelentős mértékben is megemelkedhetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatból az is egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam változásának függvényében a svájci frankban fennálló kölcsöntartozás forintban számított összege is változhat, akár olyan módon is, hogy az meghaladja a biztosítékul lekötött ingatlan

fedezeti értékét. A nyilatkozatban az alperes kifejezetten felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy a svájci frank alapú szerződés a forint alapú hitelhez képest fokozott kockázatot jelent.

- [36] A felperesek álláspontjától eltérően nem vezet a kockázatfeltárás elégtelenségéhez az a körülmény, hogy abban a „jelentős” minősítés magyarázata, kibontása nem jelenik meg. E szó általánosan elfogadott, hétköznapi jelentéstartalma (ami a számottevő, jókora, tetemes, komoly, szignifikáns, erőteljes szinonimákkal írható körül) egyértelmű és kézenfekvő, további magyarázatot nem igényel. Ez a jelző kifejezetten nagyságrendet hivatott kifejezni, mégpedig azért, mert a kockázat alapvető bizonytalanságot hordoz magában, ami a pontos(-abb) meghatározást, így például arányok megadását nem teszi lehetővé. Mindezekből következően kifejezetten a többszöröződés lehetőségét tartalmazó szókapcsolat használata sem várható el, ilyen (alapvetően a már realizálódott kockázat alapján levont tanulságokon alapuló) kíváncsi utólagosan nem támasztható.
- [37] A nyilatkozat alapján a „milyen esetben” kérdésére is adható válasz, mégpedig olyan, amely szintén a kockázat komolyságát, kiszámíthatatlanságát emeli ki: a tájékoztatás alapján ugyanis nem kétséges, hogy a változás a futamidő alatt bármely esetben bekövetkezhet.
- [38] Az alperes arról adott információt, hogy a konstrukció ki van téve az devizaárfolyamok piaci mozgásának. E piaci változások mozgatórugóinak, törvényszerűségeinek ismertetése meghaladja az árfolyamkockázati tájékoztatás kereteit. Egyrészt az alperestől nem várható el általános közgazdaságtani, pénzügyi ismeretek átadása, különösen nem olyan mélységben, ami képessé tenné a fogyasztót a kockázat összetevőinek elemzésére, másrészt viszont az általánosan tájékozott fogyasztótól sem várható el ezeknek az összefüggéseknek a tanulmányozása és vizsgálata. Mindemellett a gazdasági világválság következtében a szerződéskötést követően bekövetkezett tényleges árfolyamváltozás meghaladott minden előzetes várakozást, így a kockázatfeltáráshoz csatolt, az akkori ismeretekre alapított részletes közgazdaságtani elemzés sem készíthette volna fel a felpereseket az utóbb bekövetkezett helyzetre.
- [39] A felperesek álláspontjával ellentétben a kockázatfeltárás világosságához nem szükséges az sem, hogy az alperes a saját árfolyamvárakozásait ismertesse. Kétségtelen, hogy az alpereshez hasonló pénzügyi intézetek egyes termékeikkel, szolgáltatásaikkal összefüggésben végezhetnek a jövőbeni árfolyamra irányuló kalkulációkat, ezek azonban jellemzően meghatározott (általában rövidebb) időtávra vonatkozó előrejelzések lehetnek, amelyek értelemszerűen nem ölelhetik fel a kölcsönszerződés 240 hónapos futamidejét. A feldolgozható pénzügyi információk, rendelkezésre álló adatok átadása a laikus fogyasztók tájékozottságát önmagában nem mélyíti el. A megfelelő informáltsághoz ezeknek az adatoknak a naprakész feldolgozása szükséges, miután pedig az alperesi szolgáltatás nem terjedt ki a kockázat elemzésére, az alperesnek ilyen jellegű kötelezettsége a felperesek felé nem volt. Az alperesnek az alkalmazott devizakonstrukció mechanizmusát az adós szemszögéből, az ő kötelezettségét érintő részben kell feltárni, ami a perbeli esetekben megtörtént, az alperes figyelemfelhívó módon tájékoztatott az árfolyam és a törlesztőrészlet közötti egyenes összefüggésről.
- [40] Az elsőfokú bíróság ítéletében helytállóan utalt arra, hogy az alperesnek tájékoztatási kötelezettségét elsősorban írásbeli formában kellett teljesítenie. Nem megalapozott a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat kizárólag nyugtázását

jelenti egy olyan szóbeli tájékoztatásnak, ami nem vagy hiányosan történt meg. A nyilatkozat bevezető fordulataiban ugyan a felperesek (már meglévő) tudomására utal, ez azonban alapvetően abból a formai megoldásból ered, hogy a szöveg a felperesek kijelentéseként jelenik meg. Ennek a szövegtani technikának az alkalmazása a szöveg információtartalmát, információ-közvetítő szerepét nem rontja le. Az átlagosan tájékozott fogyasztó szövegértési képessége alapján tudatosítani képes egyrészt a szövegben írt információkat, másrészt azt, hogy a nyilatkozat aláírásával ezeknek az információknak a megismerését tanúsítja.

- [41] Miután a felperesek írásban megfelelő kockázatfeltárásban részesültek, másodlagossá vált a szóbeli tájékoztatás jelentősége. Utóbbira vonatkozóan az elsőfokú bíróság tényállást nem is állapított meg, csak a jogi indokolási részben utalt a Tanúl hitelügyintéző által szóban nyújtott ismertetésre. Tanúl azonban tanúvallomása szerint a felperesekre egyáltalán nem emlékezett, kizárólag arról tudott beszámolni, hogy általában, hasonló ügyleteknél miként tájékoztatta az ügyfeleket. Így tanúvallomásából a perbeli esetre konkretizált következtetés nem vonható le. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzi a szóbeli tájékoztatásra vonatkozó megállapításokat, ami azonban az érdemi elbírálásra nem volt kihatással.
- [42] A perben nem merült fel olyan adat, hogy a felpereseknek az alperesnek felróható módon a szükséges idő hiányában kellett volna szerződési akaratukat kialakítaniuk, a feltételeket megfontolniuk. Téves az a fellebbezési hivatkozás, hogy a devizatörvények bármilyen vonatkozásában elzárnák a felpereseket az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálatától, különösen, mivel ezt a kérdést az elsőfokú bíróság is részletesen vizsgálta, és ezt teszi a másodfokú bíróság is. A felperesek által hivatkozott eseti döntések a perbelitől eltérő szerződési feltételeket, kockázatfeltárást tartalmazó ügyekben születtek, így a jelen ügy mikénti elbírálására nem lehetnek kihatással.
- [43] Az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy a perbeli kölcsönszerződés miért nem irányul lehetetlen szolgáltatásra. Az 1959. évi IV. törvény 227.§ (2) bekezdése szerinti lehetetlen szolgáltatástól, mint érvénytelenségi októl (melynek fennállása értelemszerűen kizárólag a szerződéskötés időpontjára vetítve vizsgálható), meg kell különböztetni azokat az eseteket, amikor a lehetetlenné válás a szerződés megkötését követően (a teljesítés során) merül fel. A felperesek fellebbezésében hivatkozott körülmény – a tartozás meg többszöröződése – ténybeli megalapozottsága esetén az 1959. évi IV. törvény 312.§-a alapján, a szerződésszegésre vonatkozó szabályok szerint lenne értékelhető. Ilyen jogi hivatkozása a felpereseknek azonban nem volt, és a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban 1952. évi III. törvény) 247.§ (1) bekezdésének tiltó rendelkezése folytán a jelen perben már nem is lehet. Ugyanezen logika mentén nem értékelhető érvénytelenségi okként az sem, ha a hitelező esetlegesen a szerződésen alapuló kötelezettségét (a fellebbezési hivatkozás szerint a forintra konvertálást) mulasztotta volna el. Az érvénytelenségi oknak minden esetben a szerződéskötéskor kell fennállnia, a szerződés rendelkezéseivel ellentétes, utóbb tanúsított magatartások, illetve bekövetkező körülmények a szerződésszegés szabályai alapján bírálhatók el.
- [44] Nem volt alapos a felperesek arra vonatkozó hivatkozása sem, hogy a felek között nem kölcsön, hanem pénzüpiaci, befektetési szerződés jött létre. Ezt a kérdést az Európai Unió Bírósága a C-312/14. számú előzetes döntéshozatali ügyben vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy nem tekinthetőek befektetési szolgáltatásnak vagy

tevékenységnek a deviza alapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg.

- [45] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a peres felek szerződése az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban előírt tartalmi kellékeket nem nélkülözi. A szerződés rendelkezései alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kölcsön összege 8.000.000 forintnak a folyósításkor irányadó, szerződésben megjelölt árfolyamon számított svájci frank ellenértéke, legfeljebb azonban 60.245 svájci frank. Mivel a szerződéskötés és a folyósítás napja nem (feltétlenül) ugyanaz a nap, a szerződésben a (még nem ismert) folyósításkori árfolyam értelemszerűen nem tüntethető fel. Miután pedig a törlesztőrészlet a tőke összegének függvénye, a devizában feltüntetett törlesztőrészlet összege csak tájékoztató jellegű lehet abban az értelemben, hogy annak tényleges összege alacsonyabb lehet (a ténylegesen folyósított kölcsön és a 60.245 svájci frank arányában), magasabb azonban nem. A szerződés rendelkezései alapján mind a kölcsön, mind a törlesztőrészletek devizában kifejezett összege kiszámítható, a szerződés érvényessége szempontjából pedig ennek van jelentősége. Deviza alapú kölcsön esetében a törlesztőrészlet forintban történő feltüntetése kizárólag tájékoztató jellegű, így annak elmaradása nem kifogásolható.
- [46] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésére nem tartozó, de a fellebbezésben felvetett azt a kérdést, hogy alperes az árfolyamokat önkényesen határozhatta meg, a jogalkotó már rendezte, az alperes által meghatározott, kétnemű árfolyamok alkalmazásából eredő hátrányokat kiküszöbölte. A felperesek e vonatkozásban olyan helyzetbe kerültek, mint amilyenben az alkalmazandó árfolyamokra vonatkozó tisztességtelen feltételek hiányában lettek volna.
- [47] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helytálló indokaira figyelemmel az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése és 254.§ (3) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [48] Az eredménytelenül fellebbező felperesek az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján viselnék az alperes fellebbezési eljárásban felmerült költségét, az alperesnek a másodfokú eljárásban megtérítendő költsége azonban nem merült fel.
- [49] A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése, 14.§-a alapján az állam viseli.
- [50] A másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (Veir.) 29.§ (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, mivel a felek a 3. sorszámú tájékoztató végzés átvételétől számított tizenöt napon belül a Veir. 21.§ (3) – (4) bekezdése szerinti eljárás iránti közös kérelmet nem nyújtottak be.

Pécs, 2020. május 28.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr.
Vogyicska Petra s.k. bíró